

RAADSVOORSTEL

Gemeenteraad	:	Bergen
Raadsvergadering	:	24 september 2020
Zaaknummer	:	BB20.00325
Voorstelnummer	:	RAAD200107
Commissie	:	Algemene raadscommissie
Commissie	:	10 september 2020
Soort agendering	:	Ter bespreking
Agendapunt	:	
Team	:	Beleid en Vastgoed
Opsteller(s)	:	Melle de Jong
Telefoonnummer	:	088 909 79 29
Bijlagen:	:	Visie Aardgasvrije Wijken

Onderwerp: – Visie Aardgasvrije Wijken

Voorgesteld besluit

Uw raad besluit:

De Visie Aardgasvrije Wijken vast te stellen.

Geheimhouding

- Nee
 Ja

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

In 2019 zijn in de Klimaatwet doelen vastgesteld om te voldoen aan het akkoord van Parijs waaronder het drastisch verminderen van de CO₂-uitstoot. In 2019 hebben de overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties het Klimaatakkoord gesloten waarin de klimaatdoelstellingen vertaald zijn naar een grote ambitie voor verduurzaming van de gebouwde omgeving in Nederland. Er is daarbij bepaald dat elke gemeente eind 2021 in het bezit dient te zijn van een visie waarin de transitie naar duurzame warmte wordt beschreven voor de komende jaren: de visie aardgasvrije wijken.

Op 9 oktober 2019 is het college akkoord gegaan met de ontwikkeling van de visie aardgasvrije wijken. Het afgelopen jaar hebben wij samen met professionele betrokken partijen en de input van inwoners het visiedocument opgesteld. Hierin is een analyse gemaakt met behulp van een aantal gezamenlijke uitgangspunten, om zo tot aanbevelingen te komen. Deze aanbevelingen richten zich op de hele gemeente maar ook specifiek op een aantal kansrijke wijken waar voor 2030 nader onderzoek kan plaatsvinden om de beste oplossingen te achterhalen voor duurzame warmte, zonder het gebruik van aardgas. Deze visie aardgasvrije wijken is afgerond en wordt nu vaststelling aangeboden aan de raad.

KEUZERUIMTE

Op de klimaatconferentie in Parijs zijn verregaande mondiale afspraken gemaakt over het verlagen van de CO₂-uitstoot met 49 procent in 2030 en 95 procent in 2050 ten opzichte van 1990 maar ook het voor het broeikasgas-neutraal opwekken van alle elektriciteit. Doel van de reductie is het beperken van de opwarming van de aarde met maximaal 2 graden Celsius. Deze doelen zijn vastgelegd in de Klimaatwet en geconcretiseerd in het Klimaatakkoord.

De uitfasering van de gaswinning in Groningen heeft daarnaast invloed op de richting van de energietransitie ten opzichte van andere Europese landen door de focus op de ontkoppeling van aardgas. Op nationaal niveau wordt het Europees kader verankerd in het klimaatakkoord en is het verankerd in het regeerakkoord van kabinet Rutte III. Onderdeel hiervan is het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving in uiterlijk 2050 en het beschikken over een visie aardgasvrije wijken.

TOELICHTING OP HET ADVIES

Om de doelen geformuleerd in de Klimaatwet te halen zal onze warmtevoorziening zonder gebruik van aardgas nagenoeg volledig CO₂-neutraal moeten worden, een grote maatschappelijke uitdaging. Voor de gemeente Bergen betekent dit dat er ruim 15.000 huizen, veelal matig geïsoleerd en vrijwel allemaal verwarmd door aardgas, stapsgewijs aangepast moeten worden.

In het Klimaatakkoord is er een structurele aanpak voorgesteld om wijk voor wijk aan de slag te gaan. Wij als gemeente spelen hierbij een cruciale rol om de regie te nemen over het proces om samen de inwoners, gebouweigenaren en professionele betrokken partijen de afweging te maken wat de beste oplossingen zijn per wijk. Deze visie is dan ook tot stand gekomen in samenwerking met al deze partijen, een inwonerspanel en een algemene inwonersbijeenkomst.

Daarnaast zal er een gemeentebrede aanpak ontwikkeld worden om isolatie te stimuleren zodat alle overige woningen in alle kernen van gemeente Bergen transitie-gereed worden gemaakt.

Een eerste stap in het proces is het beschikken over een visie aardgasvrije wijken. Als de raad deze visie heeft vastgesteld, is aan deze verplichting uit het klimaatakkoord voldaan. Dit stelt ons vervolgens in staat om wijkuitvoeringsplannen te ontwikkelen en daar subsidie bij de Provincie Noord-Holland aan te vragen en onze inwoners en ondernemers te helpen in deze transitie naar een duurzame gebouwde omgeving.

De gemeenteraad heeft met het Formatieakkoord 2019-2022 'Nieuw Vertrouwen' en de Focusagenda zich gecommitteerd aan een actiepunten zoals:

- het uitvoeren van haalbaarheidsstudie naar een geothermisch station
- het uitvoeren van haalbaarheidsstudie naar de aansluiting op het bestaand warmtenet van HVC
- het opzetten van een effectieve programmastructuur verduurzaming en CO₂-uitstootreductie;
- het isoleren en verduurzamen van 1.200 bestaande koopwoningen, in nauwe samenwerking met bewonersgroepen;
- het inzetten op communicatie, publiciteit en educatie op het gebied van duurzaamheid en energietransitie voor het stimuleren van meer draagvlak;

De visie aardgasvrije wijken draagt bij aan het realiseren van deze actiepunten. Het legt daarnaast een zorgvuldig fundament om op voort te bouwen. Dit stelt ons in staat om in gesprek te gaan met inwoners en andere gebruikers in een gebied, over de verduurzaming van de warmtevoorziening in een wijk. Zo is in de visie een aantal uitgangspunten bepaald waar het fundament uit is opgebouwd:

- Betaalbaarheid – bij selectie van wijken kijken we naar de warmteoplossing met de laagste maatschappelijke kosten.
- Duurzaamheid – we richten ons op energiebesparing en het toewerken naar duurzame warmtebronnen.
- Uitvoerbaarheid – we richten ons op technisch en praktisch uitvoerbare oplossingen en werken hierbij samen door planningen af te stemmen.
- Draagvlak – we werken aan draagvlak door goed te informeren én te luisteren naar onze inwoners en ondernemers.
- Samenwerking – we maken duidelijke afspraken met de andere partijen met wie we samenwerken: duidelijkheid voor de inwoner.

Ondanks de huidige Corona-crisis zullen de Rijksdoelstellingen onverminderd van kracht blijven. Als we later starten, moeten we straks hetzelfde doen in minder tijd en missen we op dit moment koppelkansen in de omgevingsplanologie en bij inkoop/aanbestedingen. Dit leidt tot onnodige extra kosten voor de gemeente op een later moment.

Een rijksbijdrage voor de gemeentelijke uitvoeringslasten die volgen uit het Klimaatakkoord is niet uitgesloten. Deze mogelijke rijksbijdrage kan dan worden meegenomen in de begrotingen van 2022.

OVERWEGINGEN VAN HET COLLEGE

Zie de tekst bij het advies.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

De visie aardgasvrije wijken is in nauwe samenwerking met gemeente Castricum en gemeente Heiloo opgesteld. De gemeenten kennen onderlinge vergelijkbare geografische kenmerken en uitdagingen voor het uitfaseren van aardgas. De transitie naar een duurzame warmtevoorziening en de bijbehorende warmtebronnen is een grensoverschrijdende ontwikkeling, bijna alle professioneel betrokkenen zijn actief in de verschillende gemeenten. In de Regionale Energiestrategie wordt met de Regionale Structuur Warmte hier ook in regionaal verband rekening mee gehouden. Verder is in de Focusagenda Regio Alkmaar het agendapunt 'Energie-innovatie' relevant voor het Programma Aardgasvrije Wijken met betrekking tot het ontplooiën van innovaties voor betaalbare warmtetechnieken.

RISICO'S

Aan het vaststellen van de visie zijn er geen risico's verbonden. Het pad wordt enkel vrij gemaakt voor eventuele vervolgstappen, die wederom ter besluitvorming worden aangeboden aan de raad. De visie baant de weg voor het ontwikkelen van wijkuitvoeringsplannen en pilotprojecten. Op deze manier kunnen op kort termijn kansen benut worden door zorgvuldige voorbereiding en het opbouwen van vertrouwen onder inwoners. Verder maakt deze visie ook de kans groter dat de klimaatdoelen voor 2030 en 2050 gehaald kunnen worden tegen lagere economische kosten.

FINANCIËN

Aan het vaststellen van de visie zijn geen financiële verplichtingen verbonden. Binnen het Programma Klimaat, dat binnenkort aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, is aan de hand van de impactanalyse en het ambitedocument programma klimaat een uitbreiding van de capaciteit voor het uitvoeren van alle taken voorgesteld. Hier maakt het programma aardgasvrije wijken binnen de energietransitie deel van uit.

De impactanalyse vanuit het programma Klimaat heeft uitgewezen dat de huidige capaciteit binnen de BUCH werkorganisatie onvoldoende is om invulling te kunnen geven aan de Rijksopdrachten geformuleerd in het Klimaatakkoord. Er is structureel aanvullend budget nodig voor vaste formatie (BUCH breed). Een kleine benchmark onder omliggende gemeenten heeft aangetoond dat andere vergelijkbare gemeenten ook bezig zijn om gelijksoortige budgetten beschikbaar te stellen. De onderzoeksresultaten van de VNG bevestigen het beeld wat uit de impactanalyse Klimaat van de BUCH is gekomen en laat zien dat er in 2025 naar verwachting 11,4 fte aanvullende capaciteit nodig is om invulling te geven aan het basisambitieniveau van het programma klimaat. Bovenop de 6,4 fte bestaande capaciteit komt de capaciteit dan op bijna 18 fte. Dit is dus een conservatieve inschatting in vergelijking met de inschatting van de VNG (middelgrote gemeente 30.000 tot 80.000 inwoners heeft 16 tot 22 fte beschikbaar om Klimaatakkoord uit te voeren). Hierbij is ook aangegeven dat een significant aandeel van dit aandeel fte nodig zal zijn voor het uitvoeren van het programma aardgasvrije wijken.

Eerder heeft de VNG al aangegeven dat het aardgasvrij maken van slechts één wijk zo'n 2 tot 3 fte vereist. Dit beeld wordt bevestigd onder andere uit de pilot proeftuin aardgasvrije wijken die in gemeente Purmerend reeds wordt uitgevoerd en vanuit de pilot in gemeente Leiden. Het bindend advies aan het kabinet en gemeenten volgt in november 2020 en wordt verwerkt in de rijksbegroting van 2022. 2021 is een jaar dat, ongeacht de uitkomst van het advies van de ROB, moet worden overbrugd.

Er is voor 2020 en de jaren daarna nog géén structurele financiële dekking aanwezig binnen het gemeentelijk budget voor het aardgasvrij maken van wijken in de gemeente Bergen. Er zijn vanuit de decembercirculaire in 2019 wel vanuit het Rijk incidentele gelden beschikbaar gesteld voor 2020 en 2021 (circa €100.00, - per jaar) voor de transitie naar aardgasvrij. Met deze gelden kan een start worden gemaakt voor het ontwikkelen van een langdurige organisatie, participatiestrategieën en wijkuitvoeringsplannen voor wijken in de gemeente. Daarnaast kan er bij de Provincie Noord-Holland uiterlijk in 2020 maximaal €200.000, - subsidie worden aangevraagd voor het ontwikkelen en uitvoeren van deze wijkuitvoeringsplannen. Via het Expertise Centrum Warmte is er tevens een regeling in het leven geroepen voor het inhuren van expertise voor het ontwikkelen van een wijkuitvoeringsplan. Het aardgasvrij maken van wijken heeft op dit moment volop de aandacht.

COMMUNICATIE, PARTICIPATIE EN SAMENSPEL

Voor het creëren van draagvlak is er een lokale projectgroep opgericht waarin professionele betrokken partijen (onder andere Kennisplatform Duurzaamheid Bergen, Provincie Noord-Holland, Liander, Kennemer Wonen, HVC, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en PWN) samen met medewerkers van de gemeente Bergen (gebiedsregisseurs, procesregisseur beheer openbare ruimte, rioolbeheer en wegenbeheer) in vijf verschillende sessies actief hebben deelgenomen aan het ontwikkelen van de visie. Daarnaast zijn er twee aparte inwonerspanelbijeenkomsten en een algemene inwonersbijeenkomst georganiseerd. Vanwege het COVID-19 virus vonden enkele bijeenkomsten in digitale vorm plaats. De uitkomsten van deze bijeenkomsten zijn onderdeel van de visie.

Verder is een ambtelijke stuurgroep opgericht waarin het sociaal domein, gebiedsregie, openbare ruimte, ruimtelijke ordening en communicatie vertegenwoordigd zijn. De portefeuillehouder is structureel bijgepraat, het college op twee momenten geïnformeerd over de voortgang en er zijn in totaal twee raadsinformatieavonden georganiseerd over de visie. De visie is ook een aantal keer in raadsnieuwsbrieven toegelicht.

De communicatie- en participatiestrategie past binnen kaders participatiestrategie Omgevingswet en richt zich op de volgende uitgangspunten:

- Dichtbij de klant en innovatief
- Van Buiten naar Binnen werken
- Couleur locale en maatwerk

Inwoners, ondernemers, interne collega's, het college en de gemeenteraad zijn op verschillende momenten geïnformeerd over deze visie, via persberichten, bijeenkomsten en nieuwsbrieven. Het doel van het betrekken van inwoners is het informeren van inwoners wat hun te wachten staat, het stimuleren van transitie gereed maken van bestaande woningen en het ophalen van informatie hoe inwoners betrokken willen worden in de vervolgstappen. Alle partijen zullen in de vervolgstappen geïnformeerd en betrokken worden.

Na vaststelling van de visie door de gemeenteraad wordt deze visie beschikbaar gesteld op de website van de gemeente Bergen en het participatieplatform voor inwoners www.ikdenkmeeverbergen.nl.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Na het vaststellen van de visie aardgasvrije wijken wordt er samen met de projectgroep een wijkuitvoeringsplan opgesteld voor minimaal één kansrijke wijk. In dit plan zal er ook veel aandacht zijn voor participatie van de inwoners in de betreffende wijk. Dit uitvoeringsplan wordt ter vaststelling in de raad gebracht. Daarnaast wordt het programma aardgasvrije wijken doorontwikkeld en wordt er vanuit het programma klimaat ingezet op data en monitoring.

BIJLAGEN

1. Visie Aardgasvrije Wijken

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

1. Klimaatwet: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2019-254.html>
2. Klimaatakkoord: <https://www.klimaatakkoord.nl/klimaatakkoord>

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen

mr. M.N. (Martijn) Schroor
secretaris

dr. J.P. (Peter) Rehwinkel
burgemeester